

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

NR
49

RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2584

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

GRUDZIEŃ 2016

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU OWOCÓW I WARZYW:

Bożena Nosecka

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Bożena Nosecka
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 6,02

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Owoce	8
1. Rynek w UE <i>dr Bożena Nosecka, mgr inż. Janusz Mierwiński</i>	8
2. Rynek w Polsce	10
2.1. Produkcja <i>mgr inż. Jan Świetlik</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	10
2.2. Przetwórstwo <i>dr Bożena Nosecka, dr Iwona Szczepaniak</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	13
2.3. Handel zagraniczny <i>dr Bożena Nosecka</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	17
2.4. Ceny i spożycie <i>mgr inż. Irena Strojewska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	25
III. Warzywa	28
1. Rynek w UE <i>dr Bożena Nosecka, mgr inż. Janusz Mierwiński</i>	28
2. Rynek w Polsce	30
2.1. Produkcja <i>mgr inż. Tomasz Smoleński</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	30
2.2. Przetwórstwo <i>dr Bożena Nosecka</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	33
2.3. Handel zagraniczny <i>mgr Anna Bugała</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	34
2.4. Ceny i spożycie <i>mgr inż. Irena Strojewska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	41
IV. Działania Agencji Rynku Rolnego na rynku owoców i warzyw <i>mgr inż. Marek Dyngus</i>	44
Aneks	51

Według danych GUS z września produkcja owoców w Polsce w 2016 r. wyniosła, 4,5 mln ton, wobec 4,1 mln ton w roku poprzednim. Zwiększyły się zbiory niemal wszystkich owoców, poza truskawkami, a najbardziej w relacji do bardzo małych w 2015 r. wzrosła produkcja malin. Zbiory warzyw gruntowych zwiększyły się z 3,8 do 4,4 mln ton. W największym stopniu wzrosły zbiory warzyw kapustnych, korzeniowych oraz ogórków. Ocenia się, że produkcja warzyw spod osłon wzrosła z 1,0 do 1,02 mln ton. Wzrostowi zbiorów owoców i warzyw w Polsce towarzyszył spadek produkcji w większości krajów UE. We Wspólnocie najbardziej zmniejszyły się zbiory pomidorów przemysłowych oraz brzoskwiń i nektaryn. Zmalała też produkcja jabłek i gruszek. Większe w sezonie 2016/17 będą natomiast zbiory owoców cytrusowych.

Wzrost zbiorów spowoduje zwiększenie łącznej produkcji przetworów owocowych i warzywnych z 2,32 mln ton w sezonie 2015/16 do 2,40 mln ton w sezonie 2016/17. Najbardziej zwiększy się produkcja mrozonek, dominujących w produkcji przetworów w Polsce. Nie zmieni się jedynie produkcja soków zagęszczonych, produkowanych z owoców kolorowych, a mniejsza może być produkcja zagęszczonego soku jabłkowego. Stabilna pozostanie produkcja koncentratu soku jabłkowego wytwarzanego z surowca krajowego, ale obniży się import koncentratu mieszanego z sokiem wytwarzanym z jabłek polskich. Łączna produkcja soków pitnych, nektarów oraz napojów owocowych i owocowo-warzywnych zwiększy się z 1,75 do rekordowego poziomu 1,83 mln ton. Decydujący będzie wzrost produkcji soków tłoczonych bezpośrednio z owoców i warzyw – głównie soku jabłkowego. W sezonie 2016/17 wyniki finansowe przedsiębiorstw przemysłu owocowo-warzywnego nie powinny być gorsze niż w sezonie poprzednim. W I połowie 2016 r. sytuacja finansowa tej branży była dobra, ale poziom podstawowych wskaźników

finansowych (rentowność brutto i netto, nadwyżka operacyjna, akumulacja kapitału, płynność finansowa) zmniejszył się w porównaniu z I połową 2015 r.

Wolumen eksportu świeżych owoców i warzyw, w sezonie 2016/17 wynieść może 1,76 mln ton, wobec 1,67 mln ton w sezonie poprzednim. Zwiększy się zagraniczna sprzedaż niemal wszystkich gatunków warzyw (w tym najbardziej kapusty, marchwi i buraków), a spośród owoców: śliwek, malin i czereśni. Eksport jabłek utrzymać się może na poziomie ok. 1 mln ton. Wielkość eksportu jabłek zależała jednak będzie od skali sprzedaży do Białorusi, która po wprowadzeniu przez Rosję embarga na przywóz z UE owoców i warzyw świeżych, mrożonych i suszonych, została czołowym odbiorcą z Polski nie tylko tych owoców, ale wielu innych produktów ogrodnictwa. Istotny wzrost eksportu jabłek na inne rynki zbytu, w tym głównie do Chin, Indii, Wietnamu czy do krajów Afryki Płn. i Bliskiego Wschodu nie nastąpi w krótkiej perspektywie czasowej. Łączny eksport przetworów owocowych i warzywnych wynieść może 1,67 mln ton, wobec 1,60 mln ton w sezonie poprzednim. Zwiększy się zagraniczna sprzedaż niemal wszystkich przetworów, a największy będzie wzrost eksportu mrożonych owoców i warzyw oraz soków pitnych (sprzedawanych w opakowaniach masowych). Wzrośnie również, w wyniku sprzedaży zapasów z sezonu 2015/16 eksport zagęszczonego soku jabłkowego.

Obniżą się ceny eksportowe większości owoców, warzyw i ich przetworów. Najbardziej, w relacji do bardzo wysokich w sezonie 2015/16, spadną ceny przetworów z malin. Obniżą się również ceny niemal wszystkich gatunków warzyw i ich przetworów, przetworów z wiśni i agrestu (głównie mrozonek) oraz z aronii (sok zagęszczony). Niższe będą ceny jabłek oraz zagęszczonego i pitnego soku jabłkowego. Na niskim poziomie z trzech poprzednich sezonów pozostaną ceny przetworów produkowanych

z porzeczek czarnych. Wzrosną jedynie ceny eksportowe przetworów z truskawek, porzeczek czerwonych, mrożonych kalafiorów, brokułów i mrożonych warzyw strączkowych, a także keczupu i sosów pomidorowych (w następstwie wzrostu cen surowca w ich produkcji, tj. pochodzącego głównie z importu koncentratu pomidorowego). Spadek cen importowych większości produktów ogrodnictwa i ich przetworów spowoduje zmniejszenie łącznych wpływów z eksportu produktów tej grupy towarowej z 2,51 do 2,41 mld euro, a łącznie z pieczarkami i ich przetworami z 2,95 do 2,86 mld euro. Będzie to stanowiło 11,6% wartości eksportu produktów sektora rolno-spożywczego, wobec 12,3% w sezonie 2015/16.

Import owoców południowych, stanowiących ponad 90% łącznego wolumenu przywozu owoców świeżych, pozostanie na poziomie ok. 1,35 mln ton. Zwiększy się import owoców cytrusowych, a spadnie (z powodu wysokich cen importowych) przywóz brzoskwiń, nektaryn oraz owoców kiwi. Nie zmieni się znacząco import bananów. Import owoców strefy umiarkowanej (głównie jabłek, gruszek, truskawek, śliwek) wyniesie, tak jak w sezonie 2015/16, ok. 100 tys. ton (ok. 2% zbiorów krajowych). Wzrost zbiorów spowoduje zmniejszenie importu niemal wszystkich gatunków warzyw. W grupie przetworów owocowych i warzywnych zwiększy się przywóz przetworów z orzechów arachidowych, a także mrożonego szpinaku, mrożonej kukurydzy, suszonych winogron, przetworów z owoców cytrusowych (zwłaszcza konserw) oraz konserwowych oliwek i marynowanej papryki. Łączna wartość importu owoców, warzyw i ich przetworów spadnie z 2,67 do 2,59 mld euro, a dodatnie saldo obrotów handlu zagranicznego produktami tej grupy towarowej zmniejszy się z 281 do 266,5 mln euro, a bez pieczarek i ich przetworów ujemne saldo handlu pogłębi się ze 149 do 174 mln euro.

W sezonie 2016/17 podstawowym rynkiem zbytu owoców, warzyw i ich przetworów pozostaną kraje UE. W sezonie poprzednim udział krajów UE w polskim eksporcie tych produktów wyniósł 79%, wobec 76% w sezonie 2014/15. Udział krajów WNP, z powodu rosyjskiego embarga i relatywnie niskich cen w eksporcie do Białorusi, wyniósł 13%, wobec 16,5% w sezonie 2014/15 i 30% w sezonie 2013/14. Udział pozostałych krajów pozostał na poziomie ok. 8%.

Ceny skupu niemal wszystkich owoców i warzyw były w 2016 r. niższe niż

w roku poprzednim. Wzrosły jedynie ceny truskawek, porzeczek kolorowych, a także kalafiorów i brokułów. W sezonie 2016/17 ceny skupu zarówno jabłek deserowych, jak i kierowanych do przetwórstwa mogą być o ok. 20% niższe niż w sezonie poprzednim. Opłacalność produkcji niemal wszystkich owoców i warzyw (poza porzeczkami czerwonymi i truskawkami) znacząco się pogorszyła. W 2016 r. nieopłacalna była produkcja wiśni (trzeci rok z rzędu), porzeczek czarnych (czwarty rok z rzędu), aronii, a także warzyw kapustnych i ce-

buli. W sezonie 2016/17 nieopłacalna może być produkcja jabłek.

Przeciętne ceny detaliczne owoców, warzyw i ich przetworów będą niższe niż w sezonie 2015/16. Spośród produktów strefy umiarkowanej, najbardziej spadną ceny jabłek, kapusty i cebuli. Niższe mogą być również ceny większości produktów innych stref klimatycznych – głównie owoców cytrusowych. W wyniku spadku cen wzrośnie konsumpcja większości produktów ogrodniczych – przede wszystkim jabłek i warzyw.

SUMMARY

According to CSO data from September, fruit production in Poland in 2016 reached 4.5 million tonnes compared to 4.1 million tonnes in the previous year. Crops of nearly all fruit, except for strawberries, increased and, in relation to very poor crops in 2015, production of raspberries increased the most. Field vegetable crops increased from 3.8 to 4.4 million tonnes. The increase was the largest in the case of brassica, root vegetables and cucumbers. It is estimated that production of vegetables grown under cover rose from 1.0 to 1.02 million tonnes. The increase in crops of fruit and vegetables in Poland was accompanied by a decline in production in most EU countries. Crops of industrial tomatoes, peaches and nectarines dropped the most in the Community. Production of apples and pears decreased as well. However, crops of citrus fruit will be better in the 2016/17 season.

The increase in crops will rise total production of fruit and vegetable preserves from 2.32 million tonnes in the 2015/16 season to 2.40 million tonnes in the 2016/17 season. Production of frozen fruit and vegetables, which prevail with regard to production of preserves in Poland, will increase the most. Only production of juice concentrates from colourful fruit will remain the same and production of apple juice concentrate may

be lower. Production of apple juice concentrate from domestic raw materials will remain stable, but imports of concentrate mixed with juice from Polish apples will decrease. Total production of juice, nectars as well as fruit and fruit and vegetable drinks will rise from 1.75 to 1.83 million tonnes which will be a record. The increase in production of juice pressed directly from fruit and vegetables – mainly apple juice, will be decisive. In the 2016/17 season, financial results of businesses in the fruit and vegetable industry should not be worse than in the previous season. In the former half of 2016, the financial situation of the industry was good, but the level of basic financial indicators (gross and net profitability, operating surplus, capital formation, financial liquidity) was lower than in the former half of 2015.

The fresh fruit and vegetable exports volume will increase and may reach 1.76 million tonnes in the 2016/17 season compared to 1.67 million tonnes in the previous season. Foreign sales of nearly all vegetable species (above all, cabbage, carrots and beets) and, among fruit, of plums, raspberries and sweet cherries will increase. Apple exports are likely to stay at about 1 million tonnes. However, the apple exports volume will depend on the scale of sales to Belarus which, following the introduction of the

Russian embargo on imports of fresh, frozen and dried fruit and vegetables from the EU, has become the leading recipient of not only the fruit, but also of many other horticultural products from Poland. A significant increase in exports of apples to other selling markets, mainly to China, India, Vietnam or to North African and Middle Eastern countries will not occur in the short run. Total exports of fruit and vegetable preserves may reach 1.67 million tonnes compared to 1.60 million tonnes in the previous season. Foreign sales of nearly all preserves will increase, while exports of frozen fruit and vegetables and juice (sold in bulk packages) will increase the most. As a result of sales of the stock from the 2015/16 season, exports of apple juice concentrate will increase as well.

Export prices of most fruit, vegetables and their preserves will decrease. Prices of raspberry preserves will drop the most in relation to very high levels in the 2015/16 season. Prices of nearly all species of vegetables and their preserves, sour cherry and gooseberry preserves (mainly frozen) and chokeberry preserves (juice concentrate) will decrease as well. Prices of apples as well as apple juice concentrate and apple juice will be lower. Prices of blackcurrant preserves will remain low as in the previous three seasons. Only export prices of strawber-

ry, redcurrant, frozen cauliflower, broccoli and frozen legume preserves as well as ketchup and tomato sauces will increase (as a result of an increase in prices of raw materials for their production, i.e. derived mainly from imports of tomato concentrate). A decline in import prices of most horticultural products and their preserves will reduce the total income from exports of this commodity group from EUR 2.51 to 2.41 billion and, if champignons and their preserves are included, from EUR 2.95 to 2.86 billion. It will constitute 11.6% of the value of agri-food sector product exports compared to 12.3% in the 2015/16 season.

Southern fruit imports, which make up over 90% of the total volume of fresh fruit imports, will remain at about 1.35 million tonnes. Imports of citrus fruit will grow, while imports of peaches, nectarines and kiwi fruit will decrease (due to high import prices). Imports of bananas will not change significantly. Imports of temperate zone fruit (mainly apples, pears, strawberries, plums) will reach, as in the 2015/16 season, about 100 thousand tonnes (about 2% of domestic crops). The increase in crops will lead

to a drop in the imports of nearly all vegetable species. Among fruit and vegetable preserves, imports of peanut preserves as well as frozen spinach, frozen maize, dried grapes, citrus fruit preserves (especially canned) and canned olives and pickled pepper will increase. Total value of imports of fruit, vegetables and their preserves will decrease from EUR 2.67 to 2.59 billion and the positive balance of foreign trade in this commodity group will decrease from EUR 281 to 266.5 million, and, if champignons and their preserves are not included, the negative balance will deteriorate from EUR 149 to 174 million.

In the 2016/17 season, EU countries will remain the primary selling market for fruit, vegetables and their preserves. In the previous season, the share of EU countries in the Polish exports amounted to 79% compared to 76% in the 2014/15 season. Due to the Russian embargo and relatively low prices of exports to Belarus, the CIS states' share reached 13% compared to 16.5% in the 2014/15 season and 30% in the 2013/14 season. The other countries' share remained at about 8%.

Buying-in prices of nearly all fruit and vegetables were lower in 2016 than in the previous year. Only prices of strawberries, colourful currants as well as cauliflower and broccoli increased. In the 2016/17 season, buying-in prices of both dessert apples and apples for processing may be lower than in the previous season by 20%. Profitability of production of nearly all fruit and vegetables (except for redcurrants and strawberries) significantly deteriorated. In 2016, production of sour cherries was unprofitable (for the third consecutive year), so was production of blackcurrants (for the fourth consecutive year), chokeberries as well as brassica vegetables and onion. In the 2016/17 season, production of apples may be unprofitable.

Average retail prices of fruit, vegetables and their preserves will be lower than in the 2015/16 season. Among temperate zone products, prices of apples, cabbage and onion will fall the most. Prices of most products from other climatic zones – mainly citrus fruit, may be lower as well. Due to the price fall, consumption of most horticultural products – mainly apples and vegetables, will increase.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (45) • kwiecień 2017,
2. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (44) • kwiecień 2017,
3. Rynek mleka (52) • kwiecień 2017,
4. Rynek ryb (26) • kwiecień 2017,
5. Rynek zbóż (52) • maj 2017,
6. Rynek drobiu (51) • maj 2017,
7. Rynek mięsa (52) • maj 2017,
8. Rynek rzepaku (51) • maj 2017,
9. Rynek cukru (44) • czerwiec 2017,
10. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2017,
11. Rynek owoców i warzyw (50) • czerwiec 2017,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (46) • wrzesień 2017,
13. Rynek mleka (53) • wrzesień 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2016 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2584

CENA 21 ZŁ

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2016 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>